

משרד ביטחון המולדת

מחלקה אכיפת חוקי המעורבות

אין קויד
לא לבד

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

שמו

9

ישיבת ודדו הלבים לענין ירושלים

לא 3 חזק

27.3.1991

מס' תיק מקורי _____

13

שם תיק: ישיבות ועדת השרים לענין ירושלים
מזהה פיוז: **13093/13-ג**
מזהה פריש: R000503
כתובת: 2-111-6-1-2
תאריך הדפסה: 20/11/2019

ש מ ר

עותק מס. 1 מתוך 1
21 דפים

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת ועדת שרים לענייני ירושלים
יום ד', י"ב בניסן התשנ"א - 27.3.91
(בשעה 17:00)

נכחו חברי ועדת השרים : י. שמיר, ראש הממשלה - יו"ר, מ. נסים
א. שרון, ג. פת, ר. זאבי

נעדרו חברי ועדת השרים: ד. לוי, י. מודעי (בחול"), י. נאמן,
ר. מילוא, ד. מרידור (בחול"), א. שאקי,
א. דרעי

כן נכחו:

י. פרץ	- השר לקליטת העליה
ראש שב"כ	- סגן השר לענייני ירושלים
א. ורדיגר	- סגנית שר המדע והטכנולוגיה
ג. כהן	- ראש עיריית ירושלים
ט. קולק	- יועץ השר ר. זאבי
ע. בליטנטל	- מנכ"ל עיריית ירושלים
מ. גל	- ממונה על משפט ציבורי במשרד המשפטים
ש. דורנר	- משטרת ישראל
תנ"צ א. דותן	- יועץ ראש הממשלה
מ. דקל	- היועצת המשפטית, משרד האוצר
ת. הקר	- משרד המשטרה
ח. הראל	- מנהל מינהל מקרקעי ישראל
ג. ויתקון	- מנהל הרשות לפיתוח ירושלים
ע. וכסלר	- הרשות לפיתוח ירושלים
ד. וקסמן	- משרד הבינוי והשיכון
ר. זמיר	- אגף התקציבים, משרד האוצר
י. טלמון	- משרד הפנים
י. לביא	- משנה למנכ"ל משרד התעשייה והמסחר
י. לוי	- יועץ סגנית שר המדע והטכנולוגיה
י. מידד	- הרשות לפיתוח ירושלים
א. מרגלית	- ממלא-מקום ראש העיר ירושלים
ע. מר-חיים	- מזכיר צבאי לראש הממשלה
תא"ל ע. נבו	- ראש מטה פיקוד מרכז
תא"ל ר. נוי	- הממונה על מחוז ירושלים, משרד הפנים
א. סויסה	- המשרד לענייני ירושלים
א. פיקל	- המנהל הכללי, משרד הפנים
ד. קהת	- אגף התקציבים, משרד האוצר
ע. ריוה	

בסעיף י"ס/2:

ניצב ח. אלבלדס - מפקד מחוז ירושלים, משטרת ישראל
תנ"צ י. בינג - ע' ר' אג"ת, משטרת ישראל/מטא"ר
תנ"צ ט. גולן - ראש המטה ליד שר המשטרה
סנ"צ י. עמר - לשכת ראש אג"ת/מטא"ר

א. רובינשטיין - מזכיר הממשלה

סדר היום :

עמ' 3	פ ת י ח ה	י"ס/1.
עמ' 4	בטחון ירושלים	י"ס/2.
עמ' 6	קליטת עליה בירושלים	י"ס/3.
עמ' 8	הפקעת קרקעות בירושלים	י"ס/4.
עמ' 11	קביעת איזור פיתוח א' לאיזור התעשיה עטרות בירושלים	י"ס/5.
עמ' 17	חיזוק איזור התעשיה עטרות בירושלים	י"ס/6.
עמ' 18	הענקת איזור פיתוח א' לירושלים לפי חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשיה	י"ס/7.
עמ' 20	סקירת ראש העיר	י"ס/8.

רשמו: ז.ת. 1 - 9
ל.ד. 9 - 21

יס/1. פת"ח

רה"מ י. שמיר:

חברי הממשלה, סגן השר לעניני ירושלים, הרב ורדיגר, ראש העיר וממלא מקומו, השר פרץ, אנשי המשטרה ושרות הבטחון - אני מתכבד בזה לפתוח את ישיבתה הראשונה של ועדת השרים לעניני ירושלים. בגלל סיבות שונות, דחינו את הישיבה, שהיתה צריכה להתקיים קודם לכן ואני מקוה, שבעתיד נכנס את ישיבות הועדה בתדירות גבוהה יותר.

כידוע, עניני ירושלים תמיד חשובים והאירועים הבטחוניים והאחרים המתרחשים בעיר, דורשים מדי פעם תשומת לב מיוחדת לצרכים המיוחדים ולבעיות של ירושלים.

הנושאים בישיבה הזאת הוכנו ע"י סגן השר ורדיגר, במשרד לעניני ירושלים, שמטרתו היא לרכז ולדברן את הנושאים הקשורים בעיר.

בישיבה הראשונה זו, נשמע על המצב הבטחוני בירושלים - בזה נתחיל - ואחר כך נדון בנושאים הקשורים בקליטת עליה, בבניה ובתחום הכלכלי.

ברור, שרבים מאתנו היו רוצים, שלירושלים יוקדשו תקציבים נוספים בתחומים שונים, גם בבטחון, גם בתשתית הכבישים, גם בפיתוח, אבל המגבלות ידועות - מרובים צרכי עמך - ואנחנו צריכים לבדוק היטב כל נושא מבחינת האפשרויות להקציב משאבים לאותו נושא.

לפיכך, נדון היום בחלק ראשון של הנושאים, שכבר הוגשו לוועדה. לפניכם מונחים הנושאים, שיידונו היום. בישיבות הבאות, נדון בהצעות אחרות.

אני מקוה, שגם היום נוכל לקבל החלטות חשובות בענינים שיש בהם תרומה חיובית לעניני ירושלים.

אבקש את הרב ורדיגר, סגן השר לעניני ירושלים,

לומר כמה דברים.

סגן השר א. ורדיגר:

אדוני ראש הממשלה, שרי הממשלה, ראש העיר, ממלא מקומו, באי-כוח כוחות הבטחון, מורי ורבותי - המשרד לעניני ירושלים, שלמעשה הוא עדיין בהקמה, הוקם לפני כשלושה חודשים ובמשך תקופה זו ניסיתי ללמוד את בעיותיה של ירושלים, שהיא מיוחדת מכל הבחינות: היא מיוחדת כעיר הקודש, האהובה על כל עם ישראל ועיר עם הפרובלמטיקה המיוחדת שלה, שאין לה תקדים בעולם כולו, במיוחד בתקופה האחרונה, כאשר קמו, גם מתוך ידידנו, מדינאים דגולים, אשר מערערים האם בכלל ירושלים המאוחדת היא בירת ישראל. אני חושב, שעצם העובדה, שקם משרד לעניני ירושלים - שיוכל להתמסר במיוחד לבעיות ירושלים כבירת ישראל, עפ"י חוק יסוד ירושלים בירת ישראל - תיתן לנו אפשרות לפתח את ירושלים, לבנות את ירושלים, לדאוג לבעיותיה הבטחוניות, הכלכליות, החברתיות והפוליטיות-מדיניות.

במשך התקופה, באתי בדברים, כדי ללמוד את הנושאים, ראשית כל עם ראש עירית ירושלים וחבר עוזריו, עם הרשות לפיתוח ירושלים, שעושה עבודה רבה, עם אנשי הבטחון והמשטרה, עם נציגי התעשייה, המסחר, המלונאות, התיירות, השכונות ותיקות והרובע היהודי בעיר העתיקה. כאן אני רוצה לומר, אדוני ראש הממשלה ומכובדי, שמקובל - ובדקתי זאת - שבמדינות העולם יש יחס מיוחד לבירה מטעם הממשל המרכזי. אמנם, עפ"י החוק ואחרי שנתקבל חוק יסוד ירושלים, נתקבלו מספר החלטות חשובות מאד, אשר מקלות על עירית ירושלים, כמו מענק הבירה, תקציבים

ירושלים - 27.3.91

לפיתוח וכו', אבל לאחר לימוד הנושא, אני רוצה להגיד, שאנחנו בנושאים האלה לא עושים מספיק. למרות המצב הכלכלי הקשה שלנו, אני חושב שנצטרך להתגבר ולעשות יותר, כי בעיותיה של ירושלים הן בעיות מיוחדות במינן, שאינן קיימות לא בתל-אביב, לא בחיפה ולא במקום אחר.

אני מודע לכך, שיש לנו מצב מסוים - גם שר האוצר לא נמצא אתנו, כך שקשה להתווכח בנושא תקציב.

רה"מ י. שמיר:

לא תמיד קל, כשהוא כן ישנו.

סגן השר א. ורדיגר:

אבל אפשר, לכל הפחות, להתווכח. לכן, מקובל עלי, שבחלק מהנושאים, נצטרך לדון בעתיד ואני מקווה, שאמנם התדירות של הישיבות שלנו תהיה אחרת מאשר היום. מספר פעמים דחינו את הישיבה הזאת ולא רצינו לדחות אותה שוב, עקב נסיעתו של שר האוצר.

זו היתה הערת פתיחת ועכשו, אני מציע שנתחיל לפי

סדר היום.

רה"מ י. שמיר:

תודה רבה הרב ורדיגר. אני מודה על קיצור הדברים, זה סימן טוב. זה לא ישפיע על המעשים.

י/ס 2. בטחון ירושלים

הסעיף הראשון - סקירה בטחונית על המצב בירושלים.

ניצב ח. אלבלדס:

הסקירה שלי מתייחסת לשלושת החודשים הראשונים של השנה: ינואר, פברואר וכמעט עד סוף מרס.

בס"ה, מבחינת האירועים בירושלים, הן בחומרתם והן בהיקפם, ישנה ירידה משמעותית של כ-40% מול אותה תקופה אשתקד וכשאני מתכוון לחומרת האירועים, אנחנו עדים בשלושת החודשים של השנה, שאין כמעט הפרות סדר בקנה מידה גדול, אלא ההתמודדות היום-יומית שלנו בירושלים היא אל מול מידי אבנים, מידי בקבוקי תבערה והצתות כלי רכב.

השר ר. זאבי:

זה כולל את חודשי המלחמה במפרץ.

ניצב ח. אלבלדס:

בודאי. לירידה באירועים יש שלש סיבות: ראשית, המלחמה במפרץ, כשבתקופה זו האוכלוסיה היתה בחוסר ודאות ובהמתנה לתוצאות המלחמה. העוצר שהטלנו בכמה שכונות וכפרים, השפיע מאד על הלכי הרוח. העוצר שהיה בשטחים, מנע מהגעת אוכלוסיה נוספת לירושלים ועם סיום המלחמה, אנחנו התחלנו להרגיש שרמת אירועי הפרות הסדר התחילה לחזור למצב שהיה לפני המלחמה. בעצם, סיימנו את המלחמה עם הרצח של אלחנן אטאלי ז"ל בעיר העתיקה והתארגנו בפריסה חדשה, במסגרת המחוז, שהוקם בינואר 1991, עם תגבור כוח אדם שקיבלנו. הפריסה שלנו נותנת תשובה לאותם מידי אבנים, בקבוקי התבערה והצתות כלי הרכב.

אני ציינתי, שיש ירידה בכמות האירועים, כשהדגש - בהתאם למדיניות השר והנחיית השר - הוא שיש לנהוג ביד קשה; ואכן, בכל אירוע של יידוי אבן, אנחנו מבצעים מעצרים בשטח האירוע; באירועים שהם מעבר לזריקת אבן אחת, אנחנו מבצעים סגר, שבא כדי למנוע מהכפר, מהשכונה, לצאת ואנחנו עושים את החיפוש ואת הבדיקות. מעבר ל-2 או 3 אירועים של יידוי אבנים, אנחנו גם מטיילים עוצר. מסתבר, שהמדיניות של היד הקשה משפיעה על ס"ה כמות האירועים והייתי אומר, שזאת הסיבה האמיתית - בנוסף לתקופה של ששת השבועות של המלחמה במפרץ - שהביאה לירידה בכמות האירועים.

השר ר. זאבי:

אתה יכול להשוות סטטיסטית גם חללים או נפגעים? חללים יש לפחות 5 בתקופה הזאת.

ניצב ח. אלבלדס:

היו שני אירועים חמורים: הרצח של אלחנן אטאלי והרצח של ארבע הנשים בקרית-יוכל - כשבנינו כולנו זהו רצח מתועב - ואלה לא ניתנים להשוואה. בדיוק עמדת לומר, שאני לא רוצה להתמודד מול נתונים סטטיסטיים. יידוי אבן אחד על רכב ישראלי שנוסע, יכול חס וחלילה לגרום לתאונה, שיכולה להסתיים במוות. לכן, אנחנו מתייחסים בחומרה לאותם אירועים של יידוי אבנים. לכאורה אפשר לבוא ולומר: מה זה יידוי אבן? אבל ההתייחסות שלנו ליידוי אבנים היא התייחסות חמורה, ז"א יש תגובה מיידית של מעצרים, של סגרים ועד כדי הטלת עוצר - מה שלא נהגנו לעשות בעבר בירושלים, כתגובה ליידוי אבנים. עשו זאת בעבר רק על הפרות סדר בקנה מידה גדול של תהלוכות, הבערת צמיגים וכדו'. היום, ההתמודדות היא מול אירועים, שהם בעצם לא חמורים, אבל שאי אפשר לעבור עליהם לסדר היום.

ההיערכות שלנו היא כזאת, שנותנת תשובה טובה להיקף האירועים שיש ביום-יום. אם בעבר היינו מתמודדים מול 30-35 אירועים ביממה בחלק המזרחי של ירושלים, היום ההתמודדות שלנו היא מול 10-12 אירועים, כשלכל אירוע ואירוע אנחנו מתייחסים במלוא החומרה.

פרט לשני מקרי הרצח המתועבים שהיו, אין איזה

שהוא אירוע הראוי לציון.

בס"ה ההיערכות של המשטרה במסגרת המחוז, באה לתת תשובה הולמת ואנחנו מתוגברים לקראת אירועים. אם אציין את אירועי התפילה ביום ששי ברמדאן, שהיה בשבוע שעבר וההיערכות שלנו לקראת יום ששי הקרוב, שזה גם ערב ליל הסדר וה-30 במרס, "יום האדמה", זו היערכות מאסיבית ביותר, כשהמחוז מתוגבר, כדי לקדם אירוע זה או אחר ואני מקוה, שזה יעבור בשקט.

אנחנו מתקרבים לחג הפסח, כאשר יש נהירה גדולה של מבקרים בירושלים, יש "עליה לרגל" של אנשים מאמינים ו"ברכת כהנים" בכותל, כשהצפי הוא ל-35-40 אלף מבקרים. אנחנו נערכים גם לקראת יום שני של פסח, כשיש כוונה לנאמני הר-הבית לעלות להר-הבית. הודענו להם במפורש, שאנחנו לא נרשה להם ביום זה לעלות להר-הבית.

לגבי בקבוקי תבערה, יש ירידה בכמות בקבוקי התבערה, אך ההתייחסות שלנו לכך היא במלוא החומרה. סטטיסטית אני יכול להגיד, שבשלושת החודשים נרשמו כ-42 יידויי בקבוקי תבערה לעומת 72 בשנה החולפת באותה תקופה.

אני מאמין, שבמדיניות של היד הקשה, כפי שמנחה אותנו השר, עם ההיערכות שלנו בירושלים, נוכל להביא לתחושת בטחון טובה יותר ולצמצום עד למינימום של האירועים. אני לא יכול להגיד באופן חד-משמעי, שניתן לחסל את התופעה, אבל אפשר לצמצם אותה.

כמובן, שאפשר להוסיף עוד ועוד שוטרים, אבל אני לא מאמין, שכמות השוטרים יכולה להביא לחיסול התופעה הזאת של אירועי הסדר, ידווי האבנים וכדו'.

אנחנו מסתמכים מאד על ההתנדבות למשמר האזרחי ואנחנו עושים פעולות להגביר את ההתנדבות ולשתף את האזרחים באבטחת בטחון ירושלים.

רה"מ י. שמיר:

תודה רבה. שרים, בדרך כלל, משתתפים בדיונים אחרים על עניני בטחון והם אינם צריכים דוקא להיות כלולים בדיון הזה. ניתן את העדיפות לאנשים אחרים, שאין להם אפשרות כזאת. אבל נעשה סדר, מכיוון שיש לנו כמה וכמה נושאים אחרים.

ראש העיר, האם אתה רוצה להוסיף משהו?

מר ט. קולק:

לא.

רה"מ י. שמיר:

אז בכך נסכם את הסעיף הזה. נעבור לסעיף הבא -

קליטת עליה בירושלים.

יס/3. קליטת עליה בירושלים

סגן השר א. ורדיגר:

לפי הסטטיסטיקה מתברר, שהעליה זורמת ברוך ה' לישראל בעשרות אלפים, אך ירושלים מקופחת. אם אנחנו ניקח את המצב בערים הגדולות בישראל, שהעליה המגיעה אליהן היא בין 12% ל-15%, הסטטיסטיקה מוכיחה, שהעליה המגיעה לירושלים היא בין 4% ל-7%.

בישיבת הממשלה האחרונה, שר הבינוני והשיכון פרס לפנינו את התמונה היפה מאד של התחלות הבניה בירושלים והבניה המואצת, אבל גם אם כל התכניות תתממשנה, אני חושש שאנחנו לא נוכל להיות מוכנים לקלוט את אותה עליה, או להגדיל את אחוז העולים בירושלים - ויש צורך בהגדלת אחוז הקליטה בירושלים.

מה שמדאיג אותי, לאחר השיחות והבירורים שעשיתי במשרד החודשים האחרונים, היא בעית התעסוקה. בעית התעסוקה בירושלים היא הרבה יותר קשה בירושלים מאשר במקומות אחרים, כי ירושלים אינה עיר תעשייתית. אני מקוה, שייעשה מאמץ ע"י ממשלת ישראל, ע"י השקעות מבחוץ והקמת מפעלים עתירי ידע, טכנולוגיה ואחרים, על מנת שנוכל לתת את התשובה הנכונה לאותה הבעיה הקשה מאד, שהיא תעסוקת עולים חדשים, חיילים משוחררים ואזרחי ישראל אחרים, שכרגע, לצערנו, אין להם מקומות תעסוקה.

לכן, אנחנו מציעים לוועדה לקבל החלטה, לפעול להגדלת מספר העולים הנקלטים בירושלים ולשם כך, מוצע להקים ועדת מנכ"לים, בראשות מנכ"ל המשרד לעניני ירושלים, שישתתפו בה: מנכ"ל משרד הבינוני והשיכון, מנכ"ל משרד האוצר, מנכ"ל המשרד לקליטת עליה, נציגי עיריית ירושלים והרשות לפיתוח ירושלים וכל מי מהמנכ"לים, שהשרים יראו לנכון לצרף אותם לאותה ועדה ולהטיל על הוועדה, תוך חודש ימים, לסיים את עבודתה בנושא הזה, שהוא אחד הנושאים הבווערים ביותר.

אני גם רוצה לציין, שבתשובות שקיבלנו מהשרים, כל השרים תומכים בנושא הזה, כמובן גם ראש הממשלה, כשר לענייני ירושלים, כי אין לאף אחד התנגדות, שאנחנו נקלוט הרבה יותר עולים ונביא יותר אזרחים לירושלים וע"י כך נחזק את ירושלים גם מבחינה כלכלית וגם מבחינה דמוגרפית.

רה"מ י. שמיר:

השר פרץ, אתה רוצה להוסיף?

השר י. פרץ:

אוסף כמה נתונים.

הייתי רוצה לדייק - לפי הנתונים שבידי, העליה לירושלים מגיעה ל-7.7%. למחוז ירושלים, דהיינו ירושלים וערי הלווין שלה - 9.6%. בדקתי היום את הנתונים האלה.

אני רוצה למנות את הסיבות לאחוז הנמוך יחסית של עולים, שמגיעים לירושלים. הסיבה הראשונה היא חוסר תעסוקה. הסיבה השנייה - שכר דירה גבוה בירושלים, יחסית למקומות אחרים. הסיבה השלישית - יוקר המחיה בירושלים הוא גבוה יותר מאשר בירת הערים. הייתי מוסיף גם סיבה רביעית - בדרך כלל, ירושלים היתה תמיד מוקד, שמשיך אליו עולים, גם בגלל הפן הקדושת ודהתי של ירושלים. לצערנו הרב, בקרב עליה זו, יחסית, המשיכה לאספקט הקדושת ודהתי של ירושלים, היא יותר נמוכה.

היום קיימתי ישיבה מיוחדת במשרד, בדיון על ירושלים ומ כדאי לעשות, כדי להגדיל את המשיכה לירושלים. יש דברים, שהם בהישג יד ויש דברים, שאינם כל כך בהישג יד. הדבר הראשון שבהישג יד הוא הגדלת סל הקליטה. עד לפני יולי 1990, סל הקליטה שניתן לעולים, שהגיעו לירושלים, היה יותר גדול מסל הקליטה, שניתן לעולים שהלכו לשאר המקומות בארץ, שכן משרד האוצר לקח בחשבון את כל הנתונים שציינתי: יוקר המחיה בירושלים, שכר דירה גבוה וכו'. לכן, סל הקליטה בירושלים היה יותר גדול ב-1,200 שקל לשנה, יחסית לשאר המקומות.

ביולי 1990, פישטנו את סל הקליטה ואנשי האוצר אמרו לנו, שכדי לפשט בצורה קלה יותר, נעשה סל אחד ולאחר מכן יגדילו במיוחד את סל הקליטה לעולים הנקלטים בירושלים. לצערי הרב, מאז יולי 1990, אנחנו במשא ומתן עם האוצר לקיים את ההבטחה להגדיל את סל הקליטה לעולים הבאים לירושלים, אך טרם נענינו לכך.

אני חושב, שהגדלת סל הקליטה לעולים הבאים לירושלים, זה דבר בהישג יד, זה דבר שהיה קיים והובטח ומן הראוי לעמוד על כך, שזה יתורגם הלכה למעשה.

הנקודה השנייה, שאנחנו סבורים שהיא בודאי סיבת הסיבות לחוסר משיכה של ירושלים, זה מה שאמר ידידי, הרב ורדיגר - חוסר מקורות תעסוקה בירושלים ועל כך, אני מניח, אנשי ירושלים ירחיבו את הדיבור טוב ממני.

רה"מ י. שמיר:

תודה רבה. סגן השר, הרב ורדיגר, מציע להקים ועדת מנכ"לים אד-הוק, בראשות מנכ"ל המשרד לענייני ירושלים, בהשתתפות מנכ"לי משרדי ממשלה אחרים וכן נציגי עיריית ירושלים. ועדה זו תגיש, תוך חודש ימים, תכנית לוועדת השרים כיצד להגדיל את אחוז הקליטה של העולים בירושלים. אני חושב, שלכך אין התנגדות.

סגן רה"מ מ. נסים:

אין התנגדות, אבל יש משאלה, שחודש יהיה חודש -

ולא אגיד למה.

רה"מ י. שמיר:

הרב ורדיגר היה זהיר מאד כשאמר, חודש ימים

מקסימום.

בינתיים נסתפק בהחלטה הזאת בנושא זה, שהוא חשוב

ביותר.

מ ח ל י ט י ס, לפעול להגדלת מספר העולים הנקלטים בירושלים. כדי לבצע החלטה זו, תוקם ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל המשרד לענייני ירושלים ובהשתתפות מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון, מנכ"ל משרד האוצר ומנכ"ל המשרד לקליטת העליה, עיריית ירושלים והרשות לפיתוח ירושלים. הועדה תסיים עבודתה תוך חודש ימים.

יס/4. הפקעת קרקעות בירושלים

הסעיף הבא - הפקעת קרקעות בירושלים (הר-חומה).

השר א. שרון:

הר-חומה זו אחת הרזרבות האחרונות של קרקע, שיש לנו היום בירושלים. יש כאן טבלה של הבניה בירושלים. מופיע כאן מספר של 4,500 יחידות דיור, שיכולות להיות שם. אני רוצה לומר לחברי הועדה, שזה בשלב הראשון. זה יכול להגיע ל-7,000 יחידות דיור.

רה"מ י. שמיר:

באותו שטח שעליו מדובר?

השר א. שרון:

כן.

אנחנו צריכים לבצע הפקעה, כאשר אם מדברים על קרקע השייכת ללא יהודים, מדובר בס"ה ב-17 דונם.

השר ר. זאבי:

395 דונם.

השר א. שרון:

אני מציע, שראש מינהל מקרקעי ישראל יציג את

הנושא.

מר ג. ויתקון:

לנוחיותכם, אני גם אפיץ לכם את ההמלצה של הועדה

המיעצת.

מר א. רובינשטיין:

החומר ישנו.

מר ג. ויתקון:

הועדה המיעצת לשר האוצר, שאני עומד בראשה, שהיא ועדה מיעצת לפי פקודת הקרקעות, המליצה לשר האוצר להפקיע שטח של 1,850 דונם באיזור ירושלים, שמתוכם 395 דונם קרקע של לא יהודים - נוכחים ונפקדים ועוד 17 דונם של ערבים, שהם רשומים. כל היתר אלה קרקעות, שהן קרקעות או של דרכים, או קרקעות של יהודים, כאשר השטח הגדול ביותר בשטח היהודי, הוא שטח של "הימנותא", אבל לא "הימנותא" בעצמה, אלא כנאמן של יהודים אחרים, כי אלמלא כן, היינו מגיעים ישירות להסדר עם "הימנותא".

השר א. שרון:

כמה מתוך זה נפקדים?

מר ג. ויתקון:

נוכחים ונפקדים ערבים - 395 דונם; ערבים רשומים - 17 דונם, בס"ה 412 דונם של ערבים, מתוך 1,850 דונם. צריך לזכור, שיש בתוך השטח איזור של כנסייה, שאותו אנחנו לא מתכוונים להפקיע והכנסייה תשאר במתכונתה כפי שהיא היום.

השטח הזה, לפי הערכתנו ולפי הערכת עיריית ירושלים, יאפשר לנו לבנות סדר גודל של 5,000 יחידות דיור ומבני ציבור, שטחים מסחריים, דרכים וכל מה שמתבקש כתוספת לאותו שטח.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)
(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

אנו לא ניהלנו מו"מ עם בעלי זכויות כאלו או אחרות, אלא העדפנו ללכת בתהליך של הפקעה, ולנהל את המו"מ ולשמוע את טענת בעלי הזכויות, אם יש כאלו, בין פרסום סעיף 5 לבין פרסום סעיף 7. אנו ביקשנו שהפקעה תחול על כל השטחים, כי אנו רואים את ההפקעה כהפקעה למטרות ציבור, כי שיכון זו מטרה ציבורית. ביקשנו להפקיע את כל השטחים ולא לעשות איפה ואיפה בין בעלים מסוגים שונים, בין אם הם יהודים, או לא יהודים, ובין אם זו "הימנותא" בשם נאמנים, או גורמי בעלות שהיא בעלות אחרת.

הצגנו בפני הועדה הממליצה את הערכת השמאי שלנו, שהיתה באותה תקופה 18.5 מליון ש"ח - זו עלות הפיצוי לפי הערכת השמאי. אני רוצה להעיר כאן, שזו אינה הערכה מחייבת לצורך תביעת בתי המשפט ולצורך תביעת הפיצויים, ויהיה צורך לקבל הערכה שהיא הערכה מעודכנת טרם ההפקעה והחתימה על המשך תהליכי ההפקעה. אני מעיר את ההערה, מפני שיתכן מאוד, שבגלל תהליכי התכנון, תהליכי הדיבור והפרסום בעתונים, שכבר היו עד היום, עלו ערכי הקרקע במידה רבה מאוד מאז חודש פברואר, כאשר היה דיון בועדה המיעצת. אז בדיון, ביחד עם השמאי הממשלתי שהיה שותף לדיון, נמסרו הערכות המחירים כפי שנקבעו כאן.

לגבי פריסת מועד התשלום - לפי החוק, מועד התשלום הוא עם הביצוע בפועל. כלומר, כאשר הקרקע ממומשת, רק אז צריך לשלם את הפיצויים.

היועץ לענייני ערבים, הודיע לנו במכתבו מיום ה-16.12, שאין לו התנגדות להפקעה. אנו ביקשנו משר האוצר לאשר את תחילת הליכי ההפקעה בגלל חשיבות המקום ובגלל הרזרבה הקרקעית הגדולה, והשר ביקש להעביר זאת

לועדת השרים הנוכחית, על-מנת שהועדה תקבל החלטה טרם שהוא מוסיף או נותן את חתימתו כשר המופקד על תהליכי ההפקעה למטרות ציבור.

רה"מ י. שמיר:

אני מבין שהועדה מחליטה על כך?

מר א. ורדיגר:

היא מתבקשת.

השר ג. פת:

כמה מהשטח נמצא מעבר למה שהיה קודם הקו-הירוק?

מר ג. ויתקון:

שום דבר, כולו בתוך ירושלים. הכל בתוך

ירושלים.

השר א. שרון:

כל השטח היום, מה שאנו רואים כשלב א' ומגדירים כהר-חומה, וההמשך לכיוון דרום מזרח ומזרח - הכתף שישנה שם, כולו בתחום המוניציפאלי של ירושלים דהיום.

רה"מ י. שמיר:

אז אין שום קושי.

סגן השר א. ורדיגר:

אני רוצה גם לציין, שבכדי לקבל את ההחלטה הזאת, שר האוצר, יחד עם מר עוזי וכסלר מרשות הפיתוח ואנכ', יצאנו לאותו שטח כדי לבדוק את הנושא, כי שר האוצר רצה לפני החלטתו לבדוק את השטח. שר האוצר נתן את אישורו, כך שאנו יכולים היום להחליט.

רה"מ י. שמיר:

טוב, אז בזה החלטנו.

הגב' ת. הקר:

אני רוצה להעיר הערה אחת. נכון ששר האוצר חתם על ההצעה והגיש אותה, כך שעקרונית הוא היה בעדה, אבל הבדיקה התקציבית שנעשתה התבססה על אותה הערכה שדיבר עליה מר ויתקון, שהיא כ-20 מליון ש"ח. עתה מסתבר שזה יכול לעלות פי 3 ו-4 מזה ויכול מאוד להיות שזה בכל זאת מחייב איזו שהיא מחשבה מחודשת באוצר, או לפחות להביא בפני שר האוצר את העובדה הזאת. היות והוא לא נמצא כאן היום, אני מציינת זאת.

רה"מ י. שמיר:

אני אינני חושב שצריך לדחות את העניין הזה. הועדה בדעה שלא צריך לדחות ביצוע החלטה זו.

סגן רה"מ מ. נסים:

אח"כ, יהיו פרסומים בתקשורת והכל ירד לטמיון.

רה"מ י. שמיר:

לא מדובר על כך.

מר ט. קולק:

אדוני ראש הממשלה - הפקיעו מאות ואלפי דונמים ועד היום לא בא איש ותבע את הפיצוי. אני מניח, שגם במקרה זה, זה יהיה כך. יום אחד, אולי נשלם את החשבון או לא, אבל יחד עם ההפקעה, זה לא יעלה בתקציב של השנה, השנה הבאה ועוד שנתיים. זה לא יעלה גרוש לתקציב המדינה.

רה"מ י. שמיר:

טוב, תודה רבה, ההחלטה התקבלה.

מ ח ל י ט י ס:

לאשר הפקעת כ-1850 דונם בדרום מזרח ירושלים (הר-חומה) לצורך הקמת שכונת מגורים, בהתאם למפה השמורה במזכירות הממשלה, ונקיטת כל הצעדים המשפטיים הנדרשים לצורך זה.

יס/5. קביעת אזור פיתוח א' לאזור התעשייה עטרות בירושלים

רה"מ י. שמיר:

הסעיף הבא - קביעת אזור פיתוח א' לאזור התעשייה

בעטרות.

סגן השר א. ורדיגר:

ובכן, אחרי מלחמת ששת הימים, כאשר ירושלים התאחדה והיה צורך לעשות פעולות בשטח כדי לחזק את איחוד ירושלים, הממשלה, עירית ירושלים וכל הגורמים באותה תקופה, מצאו לנכון להקים בעטרות אזור תעשייה, שלשם יופנו מפעלי תעשייה, כדי לחזק גם את האזור וגם את ירושלים. ואמנם הועברו והוקמו שם מפעלים. מאז האינתיפאדה - אני לא יודע בדיוק את התאריך מתי התחילה התסיסה במקום ועזיבת המקום, על כל פנים, אני זוכר, שכחבר ועדת הפנים בכנסת הקודמת, הוזעקנו על ידי בעלי המפעלים וביקרנו במקום, גם כחברי ועדת הכספים וגם כחברי ועדת הפנים. אז כבר התחילה עזיבה של מפעלים יהודיים את עטרות, עקב המצב הבטחוני והסכנה האורבת גם לפועלים, גם למבקרים ולכל אלה שהיו קשורים לאותו אזור תעשייה.

לפני שבוע ימים, הגשתי לשר האוצר רשימה של מפעלים יהודיים שעזבו את עטרות, ומצד שני, רשימת מפעלים ערביים, שנכנסו לתוך אזור התעשייה בעטרות. המענין, ששמו של אחד ממפעלי הנעליים הערביים הוא "ג'יאהד", וכך מופיעות סיסמאות דומות, שמוכיחות לאן אנו מגיעים.

כדי לחזק את עטרות ולהחזיר אותה לא לאותו מצב שהיתה, אלא להחזיר אותה למעמד של אזור תעשייה מרכזי בירושלים, כי יש שם שטחים נוספים שאפשר להקים בהם תשתית מצויינת להרחבת ופיתוח התעשייה בירושלים, יש צורך לתת זריקות עידוד מיוחדות כדי שמפעלי התעשייה ירצו לבוא לעטרות. בהצעתנו

המקורית, הצענו להעניק לעטרות אזור פיתוח א' ל-3 שנים. במו"מ עם האוצר, עם שר האוצר, בסופו של דבר, שר האוצר הסכים להעניק מעמד אזור פיתוח א' לעטרות לשנה אחת. אני מקבל זאת בדוחק ואני מציע שנחליט בכיוון זה, ע"י זה נחזק את ירושלים ואת האזורים הסמוכים לעטרות, כמו נוה-יעקב. יש בעיות נוספות שלא נעלה אותן היום, כי הסכמנו לדחות אותן לישיבה הבאה, כמו למשל, כבישי גישה וכל מיני פתרונות לחיזוקה של עטרות באזור. הפעם נסתפק בהצעה הזאת ואני מבקש שנחליט בחיוב להעניק מעמד של אזור פיתוח א', לשנה אחת, לעטרות.

סגן רה"מ מ. נסים:

אני לא תומך בהצעה, לא מפני שהיא לא נכונה, אלא

מפני קוצר הזמן.

סגן השר א. ורדיגר:

השנה?

סגן רה"מ מ. נסים:

בוודאי. היו פניות להפוך את ירושלים כולה, לכל ענין ודבר, לאזור פיתוח א'. אני שולל זאת. זה לא מתקבל על הדעת והנימוקים ידועים, אין צורך להאריך. אבל זה מכבר קיימנו דיונים במשרד התעשייה והמסחר ואפילו יזמנו פניה למשרד האוצר, על כך שנחיל על אזור התעשייה עטרות, ועליו בלבד, את הוראות חוק עידוד השקעות הון, אזור פיתוח א', וזאת משום שאנו רואים בעטרות אזור שיש הצדקה מלאה להעניק לו את המעמד זה. מבחינת טיב הבעיות, כפי שתוארו ע"י סגן השר - הרב ורדיגר - כשאנו רואים את מספר המפעלים שעזבו, את הקשיים, את ירידת מספר העובדים וכל כיוצא באלה, אי אפשר לראות את המקום הזה כסתם מקום, אלא משל היה כקו-עימות. היות ואנו בקו-עימות, מן הדין שתעשיות אינן נלהבות להגיע לשם, והואיל ויש חשיבות רבה מאוד לחזק את אזור פיתוח עטרות ולעודד אותו, כדי שגם יורחב במשך הזמן ויקומו בו מפעלי תעשייה רבים, כפי שדרוש לירושלים, מבחינה כלכלית ולאומית, דרוש להחיל על אזור עטרות, מעמד אזור פיתוח א'.

עכשיו, למה אמרתי שאני מתנגד - מנסיוננו במשרד התעשייה והמסחר, כאשר מדובר על תקופה של שנה, עד שאדם חושב על צעדים, עד שהוא מכין את התכניות, עד שהוא מגיע לכלל הגשתן ועד שדנים, הזמן חולף. ההצעה שאנו היינו רוצים בה, היא שנתיים תמימות. זוהי תקופת הזמן הנכונה ביותר כדי לתת עידוד לפרק זמן. הייתי מוכן להציע, אם לא נעשה זאת לשנתיים, לפחות עד תום שנת התקציב הבאה שזה בערך שנה וחצי, בערך, מאז שיהיה פרסום ברשומות בועדת הכספים של הכנסת. אנו כבר העברנו את שנת הכספים מ-1 לאפריל לינואר, לכן זו הזדמנות ללכת לתקופת זמן מעט ארוכה יותר משנה, כדי שתהיה נשימה, כדי שתהיה אפקטיביות להחלטה שנקבל. אם זו תהיה שנה בלבד, האפקטיביות לא תעמוד על אותה רמה שהיינו רוצים לשאוף אליה.

סגנית השר ג. כהן:

אז אתה לא מתנגד, אתה תומך וחצי.

השר מ. נסים:

תומך וחצי, בסדר. אני חושב ששנה לא תביא את הברכה שאנו רוצים להשיג מהשינוי הזה.

רה"מ י. שמיר:

תודה. לפני שאתן את רשות הדיבור לשרים נוספים שנרשמו לדיון, אני רוצה לומר, שלפני יומיים, שוחחתי עם שר האוצר בטלפון על הענין הזה והוא אמר לי: "קח שנה לנסיון ונמשיך אח"כ". אם נראה שיש צורך ביותר, נמשיך. היות וקודם לכן היתה גישה שלילית לכל הענין, קיבלתי זאת. אני חושב שלא

כדאי להכנס כרגע לויכוחים, צריך לקבל זאת ונראה איך זה הולך. בינתיים, שמעתי שיש איזו תנועה ויש איזו התענינות בעטרות.

השר א. שרון:

אני חושב שלא צריך לקבל הצעה לשנה, גם לא לשנתיים שכבר הפכו לשנה וחצי. אחת הבעיות הקשות בכל נושא ההשקעות, זו הרגשת אי הציבות. הבעיה בירושלים לא תסתיים בעוד שנה, בעוד שנה וחצי או בעוד שלוש שנים. צריך לתת הרגשה של יציבות, שהממשלה קיבלה החלטה. מה הנזק, מה יכול להיות?

השר מ. נסים:

אין כאן בעיה תקציבית, כמעט ולא.

השר א. שרון:

אין כאן בעיה תקציבית. צריך ליצור רושם שאנו גמרנו. לפי דעתי, יש חשיבות רבה שיהיה ברור לכל אחד, שלא מדובר כאן באיזו החלטה זמנית, אלא מדובר בהחלטה לאורך זמן. איש לא יבוא להשקיע כשהוא יודע שהוא צריך בעוד שנה להתחיל להתמודד מחדש על הענין. לכן לא צריך לעשות דברים כאלה. זה לא גורם שום בעיה תקציבית. לדעתי, יש כאן קפריזה ולא שום דבר אחר. אי אפשר לקבל החלטה לפרק זמן קצר. אני בעד ללכת להצעה הבסיסית של סגן השר ורדיגר, ל-3 שנים לפחות, כדי לתת איזו הרגשה של יציבות, שהממשלה מקבלת החלטה בראיה ארוכת טווח.

ברצוני לומר מילה בקשר לנושא נוסף, כי אני חייב לעזוב ואני רוצה להשאיר את קולי. אני מתכוון לנושא של הענקת אזור פיתוח א' לירושלים, לפי חוק עידוד מחקר ופיתוח בתעשייה. לפי דעתי, צריך לתת מעמד זה. איני יודע מה עמדת ראש העיר היום, היתה לנו פעם עמדה משותפת בסוגיה הזאת - אני בעד מתן מעמד אזור פיתוח א' לירושלים בכלל בכל התחומים, לא רק בתחום עידוד המחקר והפיתוח. אני מצרף את קולי למתן מעמד אזור פיתוח א' לתעשייה בתחום המחקר והפיתוח, אבל אנו נצטרך, לפי דעתי, להעלות גם הצעה של מתן מעמד לירושלים כאזור פיתוח א' בכלל, כחלק מההתמודדות על ירושלים. ואנו עומדים בהתמודדות על ירושלים.

השר ג. פת:

הבעיות באזור התעשייה בעטרות, לא החלו עם האינתיפאדה. ראש העיר בוודאי זוכר זאת. היו בעיות גם לפני כן. חברות האוטובוסים לא רצו לנסוע לשם באופן סדיר והיו בעיות מבעיות שונות.

בניגוד לדעה הרווחת כאן, לירושלים יש מעמד של אזור פיתוח לתעשיות עתירות ידע וטכנולוגיה. עשינו זאת על-מנת לא לעודד בירושלים תעשיות עתירות עבודה זולה. אם ניתן לאזור עטרות אזור פיתוח א' כולל, יש להניח שיקומו שם מפעלים עתירי עבודה זולה ואנו יודעים מניין תבוא העבודה הזולה. זה תמריץ להסתננות של עובדים מחוץ לירושלים, אלה המספקים את העבודה הזולה, ולשינויים מסויימים שאנו לא מעוניינים בהם במה שקרוי דמוגרפיה.

סגן רה"מ מ. נסים:

עכשיו יש סיכוי שבמקום אלה יבואו עולים. יש

תחילת תנועה בענין הזה.

השר ג. פת:

אני לא כל כך בטוח. אם יקום מפעל טכסטיל, למשל, בעטרות, הוא יעסיק הרבה מאוד לא יהודים, הוא לא יעסיק עולים. הבעיה היא שצריך לחזק את אזור עטרות. באשר לחיזוק אזור עטרות, יש פה הצעה בנושא של העברת מחנות צבא לאזור הזה - זה מתקבל על הדעת. הפתרון המוצע היום הוא לא פתרון. הבעיה היא

ירושלים - 27.3.91

לא של משקיעים באזור עטרו, אלא של עובדים שאינם רוצים להגיע לעטרו. אם יהיו שם 20 מפעלים או 30 מפעלים, עובדים לא ירצו להגיע לשם, וזאת מהסיבות שאותן הערתי. אני אומר לכם רבותי, מתוך נסיון - אל נא נעודד בירושלים תעשייה של עבודה זולה, עבודה המונית, כי היא לא תפתור בעיות של תעסוקה ליהודים, אלא תעסוקה אחרת.

השר ר. זאבי:

ראשית, שאלה - האם מפעלים ערביים שנכנסו לתוך האזור הזה של עטרו, יהנו גם כן מאותם תנאים?

סגן השר א. ורדיגר:

לא.

השר ר. זאבי:

ואם הם יעשו זאת דרך תושב מזרח-ירושלים?

סגן רה"מ מ. נסים:

הם לא יגישו בקשות.

השר ר. זאבי:

אני שואל ומציע לבדוק את הנקודה. זו שאלה אחת.

שאלה שניה - האם אנחנו, כממשלה, לא יכולים לחייב, או לעודד גורמים ציבוריים שיסייעו בשמירת האזור הזה של עטרו? למשל, מגיע לשם אוטובוס פעמיים ביום להסעת עובדים - לא לכל עובד יש רכב צמוד פרטי. למשל, בנק הפועלים שהיה שם, נסגר. ה"משביר לצרכן", שהיה שם, נסגר, וכו' אלו גורמים ציבוריים, שכך או אחרת נהנים מעזרת השלטון המרכזי. אולי היינו יכולים ע"י מגע עם הגורמים האלה לגרום לכך, שהאזור הזה לא יהיה כל כך אומלל. והוא אומלל. כשאני עובר בו, אני רואה עד כמה הוא אומלל, עד כמה הערבים קונים בו דריסת רגל ויהודים פוחדים ללכת אליו.

נקודה שלישית בענין, משר הזמן של ההחלטה. אני מצטרף לאלה שאמרו 3 שנים - כי אילו הייתי צריך להיות המשקיע או המפתח, במשך שנה לא הייתי מספיק להוציא לפועל את הענין, כי התכנון, האישורים הביורוקרטיים וכו', לוקחים לא פחות מ-3 שנים.

מר ע. מר-חיים:

לאחר שקיבלת את המעמד, זה רץ לאורך כל הזמן.

השר ר. זאבי:

אני מציע 3 שנים, כי יש לזה גם היבט מדיני של הכרזה מה אנו חושבים על אזור שסופח לירושלים אחרי 1967.

סגנית השר ג. כהן:

רק ל-3 שנים?

השר ר. זאבי:

שאלה אחרונה - האם יש לנו יכולת להתנות, שכל מי שנהנה מהזכויות של אזור פיתוח, יחוייב בהעסקת עולים, למשל? לא אגיד "עבודה יהודית", כי יתקפו אותנו, אבל שהוא יחוייב בהעסקת עולים בהיקף של לא פחות מ-50%, או דבר דומה?

מר ט. קולק:

אדוני ראש הממשלה, יש תכניות שהן בדרך לביצוע, של הקמת איזה שהם מחנות של צה"ל וגם של המשטרה. זה הולך בעצלתיים. ההחלטות נתקבלו לפני שנתיים וזה זז בקושי.

סגן השר א. ורדיגר:

זה נמצא היום על סדר היום.

מר א. רובינשטיין:

זה הסעיף הבא.

מר ט. קולק:

אפשר יהיה, לדעתי, להזיז זאת במהירות. מחנות אלו ישפרו את הרגשת היהודים שם. הם יצרו תנועה גם ביום וגם בלילה, הם יבטיחו שהאוטובוסים יסעו לשם אולי ארבע פעמים ביום ולא פעמיים. הייתי מבקש, אם אפשר, לתת לכך דחיפה, כדי שהם יתגשמו יותר מהר. אני חושב שאין זה הפתרון, הפתרון הוא הקמת הרבה תעשייה שם, אבל זה צעד גדול קדימה.

מר ע. מר-חיים:

יש לי רק הערה אחת לדברי שר התיירות. למי שכמוהו מכיר את ההיסטוריה של האזור - לוא היינו דנים לפני 10 שנים, הוא היה צודק לחלוטין, אבל קורה היום משהו בתעשייה. התעשייה נחשפת ומפעלים עתירי עבודה זולה לא יבואו לירושלים ולא לשום מקום אחר. המפעלים שמחפשים היום אחיזה בעטירות ואינם נופלים בקטגוריה של מפעלים עתירי מדע, הם, למשל, מפעלי מזון. הם, למשל, מפעלים שיעסקו בבניה טרומית. מפעל שתהיינה לו הזמנות מירושלים ויקים שם אלמנטים טרומיים, לא יוכל לקבל מעמד של מפעל מאושר כעתיר ידע, או עתיר מדע, אבל הוא כן יכול ליפול בקטגוריה הזאת. לכן אני לא חושש שיקומו שם דברים קיקיוניים יותר מאשר בדרך הטבע. בדרך הטבע, תמיד, ליד כל עץ קם גם קיקיון, אבל במקרה הזה, אני חושב שיכולים לבוא לשם מפעלים רציניים. אין ספק, שמבחינת עידוד ואיתות, הממשלה רואה במקום הזה מקום בעל חשיבות לאומית, זה יתן פרי גם אם זה לא יעלה אגורה אחת בתקציב.

מר ע. וכסלר:

אדוני ראש הממשלה, שרים נכבדים, אני רוצה להוסיף - הטיפול בעטירות אינו הולך על נקודה. אנו רואים את נושא עטירות כנושא מסובך. צודק שר התיירות באומרו, שאזור התעשייה בעטירות התחיל בלידה קשה. הלידה הקשה שלו קשורה בכך, שסיפורו דומה לסיפור של הר-חומה - הוא נמצא בקצה, מוקף באזור ערבי מסביב. לכן הצרה של עטירות היא לא הצרה של המפעלים. זו נקודת אחיזה מאוד חשובה בירושלים היהודית אחרי ששת הימים. זו נקודה אחת שחשוב להוסיף אותה.

הנקודה האחרת, כפי שהסביר ראש הממשלה - יש נושא של כביש 4 צפון, שאמור לאפשר תחבורה באזור שאינו מאוכלס ערבים, וליצור קשר לעטירות, ויש רעיונות אחרים, כמו הרעיונות של מתקני צה"ל, אבל גם הנושא של אזור פיתוח א' הוא חלק מהדחיפה. אם כל הדברים יפעלו ויבואו יותר מפעלים, תתחיל באמת תנועה ובשלה לא יפחדו העובדים להגיע לשם יותר. התהליך היה, שעובדי ה"משביר" שעבדו שם, שבתו ולא היו מוכנים להשאר אחרי הצהריים. עובדי הבנקים שבתו ולא היו

מוכנים להשאר אחה"צ. כך היה תהליך של הדרדרות. אנו מתמודדים היום נגד מציאות קשה בתנאים קשים.

סגן רה"מ מ. נסים:

אני רוצה להסביר את ענין הזמן - כאשר מישהו כבר מקבל אישור על מפעל מאושר לאזור פיתוח א', הוא מקבל זאת עד סוף התכנית, כלומר, ל-7, 10, 12 שנה, לפי הענין, לפי החוק, לכן אין כאן בעיה של יציבות החלטות הממשלה וכו'. הערתי לגבי הזמן נבעה מכך, שאם מכריזים היום, עד שמגיעים לגיבוש רעיון למפעל, להכנות, להערכות, להגשה וכו', הזמן עובר. לכן אמרתי, שלדעתי, שנה אינה מספיקה. לפעמים, בקיצור הזמן יש תרומה חיובית. אומרים - יש לך הזדמנות, אם תעשה זאת תוך שנה וחצי, שנתיים, עוד תשיג אזור פיתוח א'. אם תדחה, זה כבר יהיה אזור פיתוח ב'. יש בזה צד של תמרוץ, אבל אסור שזה יהיה קצר מדי ובלתי אפקטיבי.

עכשיו, עוד מלה, כיוון שאנו עוסקים בזה - זה לא מספיק שזה יהיה אזור פיתוח א', כדי שעטרת תהיה אזור תעשייה ראוי לשמו. יש פה ענין של מערכת כבישים, של העברת מחנות המטרה והצבא. אנחנו, במסגרת משרד התעשייה, העברנו למשרד לעניני ירושלים, את כל מה שקשור לפיתוח תשתית תעשייתית. בשנה זו הקצאנו כסף בשביל גדרות, כבישים טובים ותאורה, כדי לסייע לענין הבטחוני. הקצאנו זאת מתוך התקציב שיש לנו. הכוונה היא גם לאפשר פיתוח תשתית תעשייתית הלאה בשנה הבאה, כדי לקדם את עניני אזור התעשייה עטרות. צריך שיהיה מכלול, כדי שבאמת מבחינה לאומית, יקבל האזור הזה את המעמד הראוי לו. מה שמוצע כאן זה רק חלק מהמכלול.

רה"מ י. שמיר:

אני חושב, שזו תהיה החלטה חשובה ואפשר להסתפק היום בכך, שאנו מחליטים על קביעת אזור פיתוח א' ומתן סטטוס של אזור פיתוח א' לאזור התעשייה בעטרות. איני מציע להכנס לויכוחים עם האוצר, נתחיל בשנה. מובן מאליו שזה ימשך. אם לא נגמור בשנה, נמשיך בזה.

סגן רה"מ מ. נסים:

זה נרשם בפרוטוקול.

רה"מ י. שמיר:

אז זה ירשם בפרוטוקול.

באשר לכל אותם הדברים הקשורים בתשתית ותחבורה, שאנשים בצדק העירו על כך, אלה דברים חשובים. המשרד לעניני ירושלים צריך לעסוק בזה. אפשר לדבר עם משרד התחבורה שיחייב את חברות התחבורה. העיריה תעסוק בזה, במידה ויש לה כוח וסמכות וכולם יעבדו בכיוון הזה. זו ההחלטה שקיבלנו.

מ ח ל י ט י ם:

להעניק מעמד של איזור פיתוח א' לאיזור התעשייה בעטרות לתקופה של שנה מיום הפרסום ברשומות.

יס/6. חיזוק אזור התעשייה עטרות בירושלים

רה"מ י. שמיר:

הסעיף הבא - חיזוק אזור התעשייה עטרות בירושלים.

הרב ורדיגר, בבקשה.

סגן השר ד. ורדיגר:

עכשיו, שזה כבר אזור פיתוח א', צריך לחזק אותו. ובכן, כפי שכבר הוזכר כאן, אנו מדברים על חיזוק אזור עטרות. בעבר הועלו הצעות, רעיונות וגם החלטות להעביר את מחנה שנלר ממרכז ירושלים ובסיס קשר מדרום הארץ, לאזור עטרות. כמו כן מדובר על העברת הסדנה המשטרתית לאזור עטרות.

העברת הבסיסים האלה, גם בסיסי צה"ל וגם סדנת המשטרה, תעניק יתר בטחון לאזור ותפנה קרקעות יקרות בתוך ירושלים.

הנושא הזה, לצערנו הרב, החליטו עליו גם בעבר ולא התבצע. אנו שמענו כאן שרים, את ראש העיר ואחרים, שיש צורך לזרז את הנושא הזה וניתן לזרז אותו. בכל אופן, עפ"י המצב הקיים, גם מערכת הבטחון, צה"ל, וגם משטרת ישראל נתנו את הסכמתם העקרונית. לכן אנו מציעים להקים צוות בין-משרדי, שיכלול את כל הגורמים והמשרדים הנוגעים בדבר (למעשה זו החלטה שכבר נתקבלה). הצוות הזה יצטרך לעשות את העבודה בהקדם האפשרי.

רה"מ י. שמיר:

תגיד, אולי, מהו הרכב הצוות.

סגן השר א. ורדיגר:

על הצוות הקודם הוחלט ב-1989. עכשיו אנו מחליטים על ההרכב הבא: נציגי המשרד לענייני ירושלים, משרד האוצר, משרד הבטחון, משרד המשטרה, עיריית ירושלים והרשות לפיתוח ירושלים - הצוות הזה, תוך 45 יום, יגיש לממשלה המלצות, כיצד להעביר את מחנות צה"ל והמשטרה לאזור התעשייה בעטרות. על-ידי זה, בוודאי, נחזק את כל האזור הזה, כפי שאמר סגן ראש הממשלה, גם מבחינה לאומית וגם מבחינה כלכלית, נחזק את ירושלים. זה בידינו. אנו רק צריכים לעמוד על כך, שהצוות יעשה את העבודה תוך חודש ימים.

רה"מ י. שמיר:

בסדר, החלטנו.

מ ח ל י ט י ס, להטיל על צוות משותף למשרד לענייני ירושלים, משרד האוצר, משרד הבטחון, משרד המשטרה, עיריית ירושלים והרשות לפיתוח ירושלים להגיש לממשלה המלצות באשר לדרכים להעברת מחנות הצבא והמשטרה לאזור התעשייה בעטרות. הצוות יסיים עבודתו בתוך 45 יום.

יס/7. הענקת איזור פיתוח א' לירושלים לפי חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה

רה"מ י. שמיר:

הסעיף הבא - הענקת איזור פיתוח א' לירושלים, לפי החוק לעידוד מחקר ופיתוח. אני מבקש ממך, הרב ורדיגר, להעלות זאת מחדש, או להזכיר זאת וגם משר המסחר והתעשייה.

סגן השר א. ורדיגר:

כאשר החוק התקבל היתה איזו תקלה ואנו רואים צורך בתיקונה. על דעת האוצר, אני רוצה גם כאן להקריא את ההחלטה.

"מ ח ל י ט י ס להקנות למפעלים עתירי ידע וטכנולוגיה, הממוקמים בירושלים, מעמד מועדף של איזור פיתוח א', עפ"י החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה תשמ"ד". זה על דעת כולם. אין עכשיו ויכוח בנושא הזה ואנו יכולים להחליט.

רה"מ י. שמיר:

אני מבקש משר המסחר והתעשייה.

סגן רה"מ מ. נסים:

היום הדברים קצת ברורים יותר. הם היו ערפיליים בניסוח הקודם ובתגובות. לא מדובר כלל וכלל על החוק לעידוד השקעות הון, מדובר על כך שבאיזור פיתוח א', המענקים שנותן המדען הראשי הם 60% ובאיזורים אחרים 50%. הואיל וירושלים קיבלה איזור פיתוח א' לענין מפעלים עתירי ידע ועתירי טכנולוגיה, צריך לאפשר לאותם מפעלים לקבל מענקים מהמדען הראשי, כמו באיזור פיתוח א'.

השר ג. פת:

זה פועל יוצא.

סגן רה"מ מ. נסים:

זה לא מספיק. לפי דעתי, גם ההצעה שהרב ורדיגר כעת העלה, איננה פותרת את הבעיה. יש לי חשש שצריך תיקון חוק, או בדרך אחרת. לא בדקתי, אלא בדרך של חקיקת משנה. ההצעה שאני מציע בעקבות בדיקה שנעשתה במשרדי:

"מ ח ל י ט י ס: התוספת לפי סעיף 28 לחוק המחקר והפיתוח תתוקן כך, שתכניות מו"פ המבוצעות בירושלים ע"י מפעלים עתירי ידע ועתירי טכנולוגיה, יהיה דינן כדין תכניות מו"פ הנעשות באיזור פיתוח א'."

אם משפטית, ההצעה של סגן השר ורדיגר מספיקה, אני מקבל אותה. יש לי חשש שלא. צריכה להיות בדיקה משפטית.

רה"מ י. שמיר:

הרי אתה במשרדך, יכול לבדוק זאת ללא כל מגבלה.

סגן רה"מ מ. נסים:

זה היה ערפילי עד לפני הצהרים.

רה"מ י. שמיר:

נפזר את הערפילים.

סגן רה"מ מ. נסים:

אז אני מציע שתתקבל החלטה עקרונית, לאפשר למשרד לענייני ירושלים ומשרד התעשייה והמסחר - אם רוצים עוד מישהו בבקשה - לנסח את ההחלטה לאחר בדיקה מדוקדקת, כדי שלא יחזור עוד פעם העניין שהיה כבר פעם ששוכחים משהו, מוגש חוק ולא ממלאים את כל הדרוש עפ"י החוק.

רה"מ י. שמיר:

אני הייתי מציע, קודם כל, לקבל את ההצעה של סגן השר מר ורדיגר. אם זה לא יספיק, תגיש את הצעתך לבדוק זאת.

סגן רה"מ מ. נסים:

אבל לא צריך לחזור לוועדה.

רה"מ י. שמיר:

לא צריך לחזור לוועדה.

מר א. רובינשטיין:

למען הסדר הטוב - החוק הזה משותף לך ולשר האוצר. אני חושב, שאולי כדאי שנכניס בהחלטה שהועלתה הצעה זו ויסוכם שהיא תבדק בין הגורמים. אם תסוכם ההצעה על דעת שר התמ"ס, שר האוצר והרב ורדיגר, זה בר-ביצוע.

רה"מ י. שמיר:

תובא לביצוע ההחלטה שהובאה לוועדה. לא תתעכב.

מר א. רובינשטיין:

אם יש הסכמה כזו.

סגן רה"מ מ. נסים:

אין בעיה, יש על זה הסכמה.

מ ח ל י ט י ס:

א. להקנות למפעלים עתירי ידע וטכנולוגיה הממוקמים בירושלים, מעמד מועדף של איזור פיתוח א' על-פי החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984.

ב. להטיל על סגן ראש הממשלה ושר התעשייה והמסחר ושר האוצר (בהשתתפות המשרד לענייני ירושלים) לבדוק משפטית אם ההחלטה דלעיל טעונה עיגון בחקיקת משנה, על-ידי תיקון התוספת לפי סעיף 28 לחוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984. זאת כך שתכניות מחקר ופיתוח הנעשות בירושלים על-ידי מפעלים עתירי ידע וטכנולוגיה, יהא דינן כדין תכניות מחקר ופיתוח הנעשות באיזור פיתוח א'.

במקרה הצורך, תתוקן התוספת לפי סעיף 28 לחוק
על-ידי שר התעשייה והמסחר ושר האוצר.

ימ/8. סקירת ראש העיר

רה"מ י. שמיר:

ראש העיר רוצה לומר משהו, בבקשה.

מר ט. קולק:

ראשית כל, אני רוצה להודות על קיום הישיבה הזאת ועל כך שקיבלו כמה החלטות חשובות שיקדמו אותנו. כל השנים, אני מרגיש, שאני לא חודר עם הבעיות של ירושלים לציבור הכי פנימי והכי חשוב, גם לא לממשלה, ללא הבדל איזו ממשלה היתה. זה מתבטא בזה, שהאנשים, למשל, לא יודעים, שההכנסה שלנו לגולגולת יותר נמוכה מאשר בבית-שאן, יותר נמוכה מאשר ביבנה, שלא לדבר על תל-אביב. בתל אביב זה קרוב ל-3,000 ש"ח לשנה לאזרח, אצלנו זה בערך 1,100 ש"ח. גם בדימונה, באשדוד ובמקומות אלו, בכל אחד מהם יש יותר מאשר אצלנו.

הטילו עלינו כמה הוצאות, שאנו קיבלנו ברצון רב. למשל, בנו את השכונות במרחק רב מהעיר, שלא על מנת להקל על העיר, אלא על-מנת להבטיח את הגבול, כי אז חששו שזה יהיה גבול המדינה. הרבה יותר קשה לשרת אזורים כאלה כמו רמות, או גילה, מאשר עיר שמקובצת. זה מתבטא בהמון דברים. גם העניין הערבי עולה לנו לא מעט, עניין הבטחון עולה לנו לא מעט. בועדה הזאת לפני שנה וחצי, קיבלו החלטה להעמיד לרשותנו 5.5 מליון ש"ח לענייני בטחון, כדי לתת לתושבים הרגשה יותר חזקה בדברים כמו תאורה, גדר - ס"ה, יש לנו 140 ק"מ קו-ירוק עם השטחים. יש הרגשה, שכל דבר נורא קשה בירושלים מבחינת אוכלוסיה, מבחינת בתי ספר, דתות וכו', כל מיני דברים שאנו צריכים ללחוץ עליהם. אני מקווה, שהדברים הללו יהיו לנו פיצוי. בעיקר, אני מבקש, שיהיה בכל זאת דבר אחד - שיחליטו מחדש בענייני בטחון. אנשים רוצים גם בירושלים להתרחק מהגבול, כי אין שם תאורה וכל מיני דברים אחרים. החליטו כבר על זה פעם ולא ביצעו זאת.

סגן רה"מ מ. נסים:

לא ביצעו את ההחלטה?

מר ט. קולק:

לא.

רה"מ י. שמיר:

קודם כל, לא הועדה הזאת החליטה, הועדה הזאת

חדשה.

מר מ. גל:

מינו ועדת משנה, שבעצם לא יצא מזה דבר.

רה"מ י. שמיר:

בכל אופן, זה עומד על סדר היום אצלנו.

ירושלים - 27.3.91

סגן השר א. ורדיגר:

בתחילת דברי אמרתי, שאנו יושבים היום בישיבה ראשונה, והיות ושר האוצר לא נמצא בארץ, קשה מאוד לקבל החלטות תקציביות בהעדרו. לכן הסתפקנו היום בהחלטות שאני רואה אותן כחשובות. יחד עם זאת אני מאוד מבקש, אדוני ראש הממשלה, כשר לענייני ירושלים - אני בקשר מתמיד עם עיריית ירושלים, עם ממלא מקומו, עם מנכ"ל העירייה, ואני מודע למצב העניינים. אנו לא נוכל בשום פנים ואופן, להתחמק. אני לא יודע עכשיו האם החוק קיים, כן שילמו או לא שילמו.

מר ט. קולק:

נגיד שלא שילמו - וזו האמת.

סגן השר א. ורדיגר:

לכן אני אומר - יש פה מספר סעיפים שלא העלאנו אותם היום. בהקדם האפשרי, אנו נצטרך להתכנס ולהתייחס בחומרה לענין, למען בטחונה של ירושלים.

מר א. רובינשטיין:

הישיבה הזו היתה ההגדה, בישיבה הבאה יהיו

הקניידלאך.

רה"מ י. שמיר:

גם פה היו קניידלאך.

מר ע. מר-חיים:

היו קניידלאך חשובים מאוד. גם עליהם עבדנו

חדשים ארוכים.

רה"מ י. שמיר:

אני מודה לראש העיר על ההערות שלו. אנו נשתדל לקדם את העניינים. זו בעצם המשאלה של כולנו. צריך למצוא את הדרך. בינתיים, חג שמח לכולכם.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

(בשעה 18.30)